

YAPAY ZEKÂNIN TERCÜMANLIK MESLEĞİNE ETKİSİ

ARAŞTIRMA RAPORU

2024–2026 Dönemine İlişkin Veriler Çerçevesinde Mevcut Eğilimlerin Değerlendirilmesi ve
2026–2030 Dönemine Yönelik Öngörülerin Ortaya Konulması

Hazırlanma Tarihi: 19 Ağustos 2026

1. Yönetici Özeti

Yapay zekânın tercümanlık sektöründeki etkisi artık yalnızca geleceğe yönelik bir beklenti değildir. Son yıllardaki veriler, çeviri hizmetlerinin fiyatlarında, iş hacminde, hizmet türlerinde ve çalışma yöntemlerinde yapay zekâ kaynaklı önemli değişimler yaşandığını göstermektedir. Ancak bu durum, profesyonel tercümanların kısa vadede tamamen ortadan kalkacağı anlamına gelmemektedir. Özellikle düşük riskli ve yüksek hacimli çevirilerde yapay zekâ ve makine çevirisi daha fazla kullanılmakta; elde edilen çevirilerin doğruluk, anlam bütünlüğü ve dil kalitesi açısından kontrol edilmesi için makine çevirisi sonrası düzenleme (post-editing) işlemine ihtiyaç duyulmaktadır. Buna karşılık uzmanlık, yüksek sorumluluk ve güçlü bağlam bilgisi gerektiren çevirilerde profesyonel tercümanların bilgi, deneyim ve denetimi önemini korumaktadır.

Bu raporda özellikle üç veri seti birbirinden ayrılarak değerlendirilmiştir: CSA Research'in küresel dil hizmetleri pazarı verileri, European Language Industry Survey (ELIS) verileri ve Institute of Translation and Interpreting (ITI) üyelerine yönelik anketler. Edebi çeviri için CEATL araştırması ayrıca ele alınmıştır. Bu ayrım önemlidir; çünkü bir sektörün toplam geliri ile bireysel tercümanın iş hacmi veya geliri aynı gösterge değildir.

2. En Güçlü Sayısal Göstergeler

Gösterge	Veri	Yorum
Küresel dil hizmetleri pazarı	\$49,68 milyar (2023)	2022'deki \$52,01 milyara göre %4,5 düşüş.
Küresel pazar, 2024	\$50,55 milyar	Nominal olarak arttı; enflasyona göre %1,1 gerileme.
Küresel pazar, 2025 tahmini	\$48,67 milyar	2024'e göre nominal %3,7 düşüş.
Çevirinin sektör gelirindeki payı	%79,36 → %47,25 (2019–2024)	Çevirinin toplam dil hizmetleri içindeki ağırlığı ciddi biçimde azaldı.
2026 çeviri payı tahmini	%40,06	CSA Research daha fazla dönüşüm bekliyor.
ELIS 2024 bağımsız profesyonelleri	919 kişi / 49 ülke	İlk kez hem faaliyet düzeyi hem fiyatlarda genel düşüş bildirildi.
ELIS 2025 bağımsız profesyonelleri	654 kişi / 42 ülke	Serbest çevirmenlerin yarısından azı mesleğini uzun vadede sürdürülebilir bir kariyer olarak görüyor.
ITI – AI kullanımı	%17 çevirmen	2024 ilkbaharında iş akışında AI kullandığını bildiren oran.
ITI – planlanan AI kullanımı	%10 çevirmen	Yakın gelecekte kullanmayı planlayanlar.
ITI – MT post-editing	%46	Katılımcıların makine çevirisi sonrası düzenleme hizmeti sunduğunu bildirdi.

ITI – AI metinlerinde post-editing	%19	AI tarafından üretilen metinlerde post-editing hizmeti sunanlar.
CEATL – edebi çevirmenlerde AI kullanımı	Yaklaşık %50	Yaklaşık 1.500 kişi/34 dernek; çoğu sınırlı ve aralıklı kullanım.
CEATL – AI'yı az/hiç yararlı bulmayanlar	Yaklaşık %70	Edebi çeviri bağlamında algılanan fayda sınırlı.

3. Küresel Dil Hizmetleri Pazarında Dönüşüm

CSA Research'in Aralık 2025 tarihli pazar güncellemesine göre küresel dil hizmetleri ve teknolojileri sektörü 2023'te \$49,68 milyar gelir elde etti. 2024'te gelir \$50,55 milyara yükseldi; ancak enflasyon dikkate alındığında bu değişim %1,1 reel düşüşe karşılık geldi. 2025 için nominal gelir \$48,67 milyar olarak tahmin edildi. CSA Research, 2024–2025 dönemindeki daralmanın yalnızca AI'dan kaynaklanmadığını; ekonomik koşullar ve enflasyonun da etkili olduğunu vurguluyor.

Daha çarpıcı gösterge, gelir bileşimindeki değişimdir: çeviriden elde edilen gelirin sektör toplamındaki payı 2019'da %79,36 iken 2024'te %47,25'e düşmüştür. CSA Research bu payın 2026'da %40,06'ya gerilemesini öngörmektedir. Bu, 'çeviri hizmeti ortadan kalkıyor' anlamına gelmez; sektörün çeviri dışındaki teknoloji, içerik ve diğer hizmetlere doğru genişlediğini ve klasik çevirinin büyüme motoru olmaktan çıktığını gösterir.

4. Tercümanın Günlük İş Akışındaki Değişim

ITI'nin 2024 ilkbahar Pulse Survey sonuçlarında tercümanların %17'si AI araçlarını iş akışında kullandığını, %10'u ise yakın gelecekte kullanmayı planladığını bildirmiştir. Sözlü tercümanlarda kullanım oranı daha yüksektir: %33 kullanım ve %25 yakın gelecekte kullanım planı. Ayrıca katılımcıların %46'sı makine çevirisi post-editing hizmeti, %19'u AI tarafından üretilmiş metinlerin post-editing hizmetini sunduğunu belirtmiştir.

Bu veriler, AI'nın yalnızca 'çevirmenin yerine geçen' bir sistem olarak değil, çevirmenin kullandığı bir üretim ve kontrol aracı olarak da yerleştiğini göstermektedir. Ancak anket verisi kullanımın kalite, gelir veya verimlilik bakımından mutlaka olumlu sonuç verdiğini kanıtlamaz.

5. Fiyat ve Gelir Üzerindeki Baskı

ELIS 2024, 49 ülkeden 919 bağımsız dil profesyonelinin yanıtlarına dayanmaktadır. Çalışma, anket tarihinde ilk kez bağımsız profesyoneller arasında hem faaliyet düzeyinde hem de fiyatlarda genel bir düşüş yaşandığını ortaya koymuştur. Düşük ücretler, pazarlık gücü ve profesyonel insan çevirisinden daha düşük ücretli post-editing işlerine yöneliş, katılımcıların yaşadığı finansal stresin başlıca nedenleri arasında yer almıştır.

ELIS 2025'te 42 ülkeden 654 serbest çevirmenin yanıtları incelenmiş ve katılımcıların yarısından azının mesleğini uzun vadede sürdürülebilir bir kariyer olarak gördüğü bildirilmiştir. Bu sonuç, yapay zekânın tek başına neden olduğu bir iş kaybını ölçmemektedir; ekonomik koşullar, fiyat baskısı, iş modelleri ve teknolojik dönüşüm birlikte değerlendirilmelidir.

6. Edebi Çeviri: AI'nın Sınırlarını Gösteren Önemli Örnek

CEATL'nin 2023'te gerçekleştirdiği ve 34 üye dernek aracılığıyla yaklaşık 1.500 edebî çevirmenin katıldığı araştırmada, katılımcıların yaklaşık yarısı bir edebî çeviri projesinde kendi tercihleriyle yapay zekâ araçlarını en az bir kez kullandığını bildirmiştir. Ancak katılımcıların çoğu bu araçları yalnızca birkaç kez, tek tek ifade veya cümleler için kullanmıştır. Yaklaşık %70'i ise yapay zekâ kullanımını işleri açısından 'hiç yararlı değil' veya 'çok az yararlı' olarak değerlendirmiştir.

Aynı araştırmada, katılımcıların yaklaşık %10'unun daha önce makine tarafından üretilmiş çeviriler için post-editing işi aldığı görülmüştür. Bu işi yapanların çoğu, yapay zekâ çıktısını düzenlemenin geleneksel edebî çeviri kadar, hatta daha fazla emek gerektirdiğini bildirmiştir. Bu sonuç, yapay zekânın özellikle anlam, üslup, edebî bağlam ve yazarın sesinin korunması gibi alanlarda insan emeğini tamamen ortadan kaldırmadığını göstermektedir.

7. 'Tercümanlık Yok Olacak mı?' Sorusu

Mevcut veriler, bu sonuca ulaşmak için yeterli değildir. Daha isabetli değerlendirme, tercümanlık mesleğinin farklı uzmanlık ve hizmet alanlarına ayrılarak yeniden tanımlanacağı yönündedir.

- Düşük riskli, standart ve yüksek hacimli metinlerde AI ve makine çevirisinin payı artacaktır.
- Post-editing, kalite kontrol, terminoloji yönetimi ve AI çıktısının doğrulanması daha önemli hizmetler haline gelecektir.
- Hukuki, adli, tıbbi, resmi ve yüksek sorumluluk içeren çevirilerde profesyonel çevirmen denetimi ve mesleki sorumluluk önemini koruyacaktır.
- Sözlü tercümede gerçek zamanlı AI desteği artacaktır; ancak bağlam, iletişim yönetimi, gizlilik ve sorumluluk nedeniyle profesyonel tercümanın rolü devam edecektir.
- En büyük ekonomik baskı, 'AI tamamen insanın yerini alıyor' şeklinde değil, aynı işi daha hızlı ve daha düşük birim fiyatla üretme kapasitesi üzerinden gerçekleşmektedir.

8. 2026–2030 İçin Gerçekçi Öngörü

Aşağıdaki değerlendirmeler ölçülmüş sonuçlar değil, yukarıdaki verilerden hareketle geliştirilmiş stratejik öngörülerdir:

Alan	AI etkisi için öngörü	Beklenen değişim
Genel metin çevirisi	Yüksek otomasyon	İnsan emeği daha çok kontrol ve son düzenleme aşamasına kayabilir.
Web/e-ticaret içerikleri	Çok yüksek otomasyon	Hız ve maliyet nedeniyle AI kullanımı güçlü olacaktır.
Teknik çeviri	Orta-yüksek otomasyon	Terminoloji ve kalite kontrol uzmanlığı değer kazanacaktır.
Hukuki çeviri	Orta otomasyon	AI taslak ve araştırmada kullanılabilir; sorumluluk ve doğrulama insan tarafında kalır.
Yeminli/adli çeviri	Daha düşük otomasyon	Resmî sorumluluk, doğruluk ve usul gereklilikleri insan uzmanlığını öne çıkarır.
Simultane/ardıl tercüme	Orta otomasyon	AI destekleri artar; insanın iletişim ve bağlam yönetimi kritik kalır.
Edebi çeviri	Düşük-orta otomasyon	Üslup, yaratıcılık ve yazar sesi nedeniyle insan katkısı güçlü kalır.

9. Türkiye Açısından Değerlendirme

Türkiye için doğrudan, güncel ve aynı yöntemle toplanmış bir 'AI nedeniyle kaç tercüman işini kaybetti' istatistiği bulunmadan kesin bir yüzde vermek doğru olmaz. Bu nedenle küresel verilerin Türkiye'ye aynen uygulanması bilimsel açıdan sakıncalıdır.

Bununla birlikte Türkiye'de yeminli tercümanlık, adli tercümanlık ve resmî belge çevirileri gibi alanlarda yalnızca çevirinin üretilmesi yeterli değildir. Çevirinin doğruluğu, güvenilirliği ve tercümanın mesleki sorumluluğu da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle yapay zekânın Türkiye'de tercümanlık mesleğini tamamen ortadan kaldırmasından ziyade, özellikle tercüme bürolarının ve profesyonel tercümanların çalışma ve üretim yöntemlerini dönüştürmesi daha olası bir senaryo olarak değerlendirilmektedir.

10. Tercümanlar ve Tercüme Büroları İçin Sonuç

Önümüzdeki dönemde rekabet avantajı yalnızca “iyi çeviri yapmak” ile sınırlı kalmayacaktır. Yapay zekâ araçlarını doğru seçip etkili şekilde kullanabilmek, gizlilik ve veri güvenliğini sağlamak, AI tarafından üretilen içerikleri kontrol etmek, terminoloji yönetimini etkin biçimde yürütmek ve uzmanlık alanını ortaya koymak giderek daha önemli hâle gelecektir.

Bunun yanı sıra, gerektiğinde çeviri sürecinin nihai sorumluluğunu profesyonel olarak üstlenebilmek de önemli bir avantaj sağlayacaktır. Bu doğrultuda mesleğin geleceğini “AI mı, tercüman mı?” şeklinde bir karşıtlık üzerinden değerlendirmek yerine, “AI araçlarını etkin şekilde kullanan ve AI çıktısını profesyonel olarak denetleyen tercüman” modeli üzerinden ele almak daha doğru olacaktır.

11. Sonuç

2024–2026 verileri, yapay zekânın tercümanlık sektöründe üç temel etki yarattığını göstermektedir: birincisi üretim maliyeti ve hızında baskı; ikincisi klasik çevirinin sektör gelirindeki payında azalma; üçüncüsü ise tercümanın yaptığı işin niteliğinin değişmesi. Buna rağmen mevcut veriler profesyonel tercümanlığın ortadan kalktığını göstermemektedir.

En güçlü risk, düşük katma değerli çevirilerde fiyatların ve insan emeğinin değerinin aşağı çekilmesidir. En güçlü fırsat ise uzmanlık, kalite güvencesi, hukuki/mesleki sorumluluk, terminoloji ve AI çıktısının profesyonel denetimi alanlarındadır.

12. Kaynaklar

- CSA Research, 2025 Market Sizing: Year End Update, Aralık 2025.
- Institute of Translation and Interpreting (ITI), Spring 2024 Pulse Survey Results.
- Institute of Translation and Interpreting (ITI), Autumn 2024 Pulse Survey Results.
- European Language Industry Survey (ELIS) 2024.
- ELIS 2025; EUATC / European Commission Knowledge Centre on Translation and Interpretation duyuruları.
- CEATL, Survey on AI: Key Results, 21 Mayıs 2024.
- Girletti, S. & Lefer, M.-A., 'Lost in compensation: pricing methods, rates, and income satisfaction among freelance translators in Belgium and Switzerland', Journal of Translation Studies, 2025.

Kaynaklara erişim

Raporun hazırlanmasında kullanılan çevrimiçi kaynaklar:

CSA Research – 2025 Market Sizing Year End Update: https://csa-research.com/uploads/csa/2025_market_sizing_year_end_update.pdf

ITI – Spring 2024 Pulse Survey: <https://www.iti.org.uk/resource/spring-2024-pulse-survey-results.html>

ITI – Autumn 2024 Pulse Survey: <https://www.iti.org.uk/resource/autumn-2024-pulse-survey-results.html>

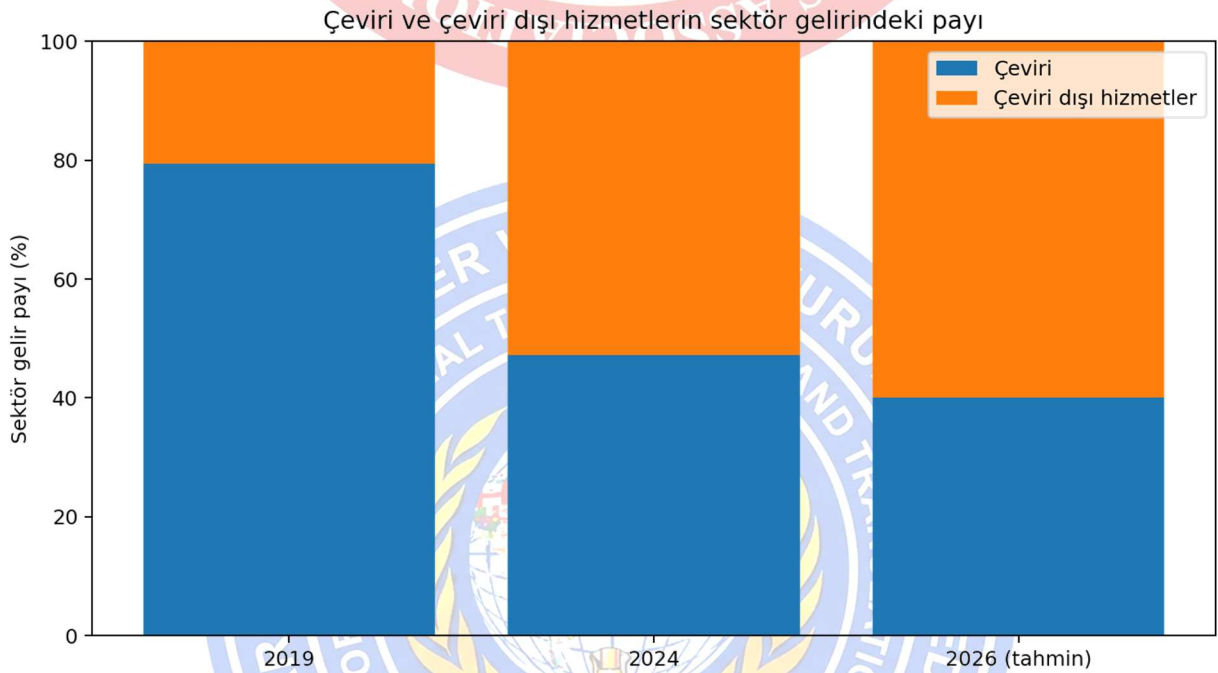
CEATL – AI Survey Key Results: <https://www.ceatl.eu/ceatl-survey-on-ai-key-results>

ELIS 2024: <https://elis-survey.org/wp-content/uploads/2024/03/ELIS-2024-Results.pdf>

European Commission – ELIS 2025: <https://knowledge-centre-translation-interpretation.ec.europa.eu/en/news/newest-elis-report-here>

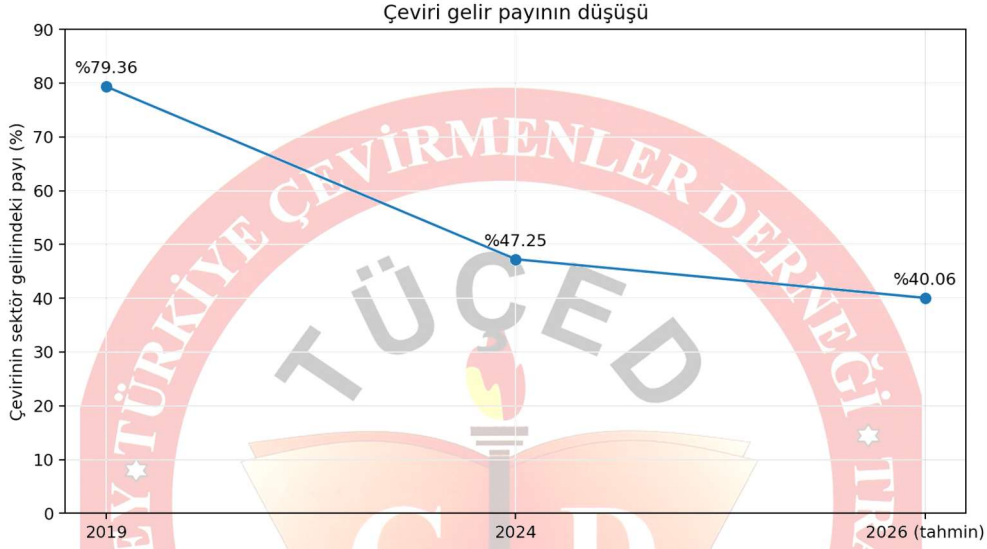
13. Gelir Paylarının Dağılımı – Grafiklerle Gösterim

CSA Research verilerine göre çevirinin dil hizmetleri ve çözümleri sektörünün toplam gelirindeki payı 2019'da %79,36 iken 2024'te %47,25'e gerilemiştir. CSA Research bu payın 2026'da %40,06'ya düşeceğini öngörmektedir. Bu oranlar sektörün toplam gelirinin 'çeviri' ve 'çeviri dışı' hizmetler arasında nasıl değiştiğini göstermek için aşağıdaki grafiklerde ayrı ayrı sunulmuştur. 2026 verisi gerçekleşmiş sonuç değil, tahmindir.

Şekil 1. Çevirinin toplam sektör geliri içindeki payının 2019–2026 değişimi. Kaynak: CSA Research (2025 Market Sizing: Year End Update).

Grafik 1'de görüldüğü üzere çevirinin payı 2019–2024 arasında 32,11 yüzde puanı azalmıştır. Bu, çeviri gelir payının yaklaşık %40,5 oranında düşmesi anlamına gelir ($32,11 / 79,36$). 2026 tahmini gerçekleşirse 2019'a göre toplam düşüş 39,30 yüzde puanına ulaşacaktır.

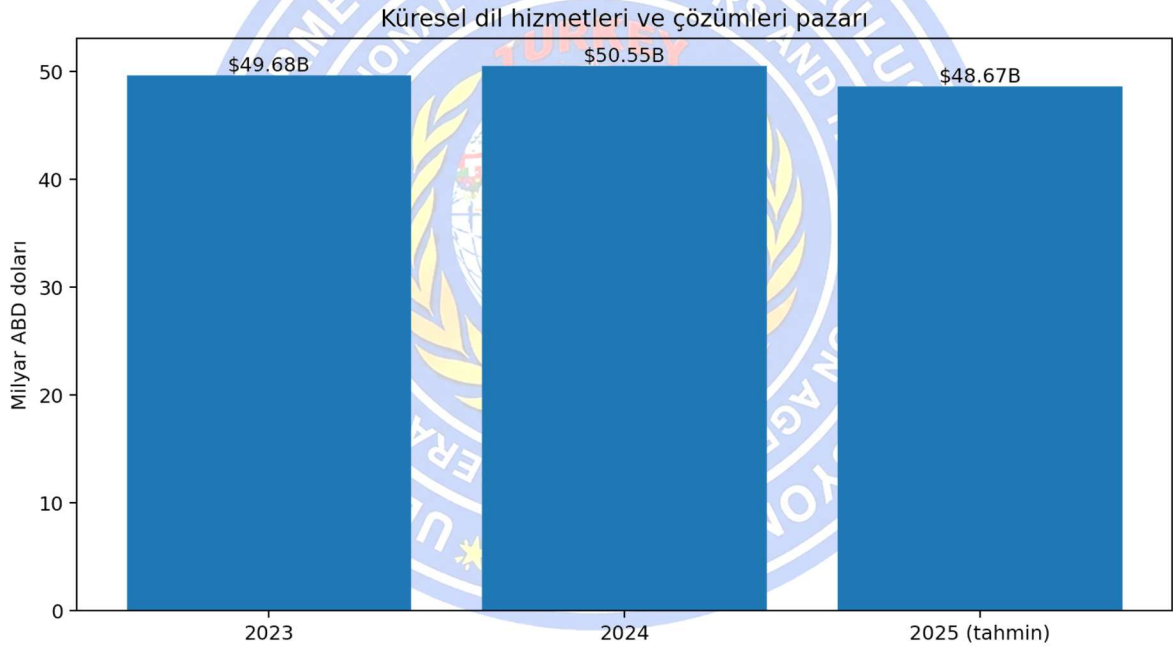

Şekil 2. Çeviri gelir payındaki düşüş eğilimi. 2026 noktası CSA Research tahminidir.

Önemli metodolojik not: Bu grafikler 'tercümanların gelirinin %79'dan %47'ye düştüğü' anlamına gelmez. Gösterilen oran, küresel dil hizmetleri ve çözümleri sektörünün toplam geliri içinde çeviri kaynaklı gelirin payıdır. Sektörün diğer hizmetleri aynı anda büyüdüğü için pay değişimi, tek başına bireysel tercüman gelirindeki değişimi ölçmez.

14. Küresel Dil Hizmetleri Pazarının Toplam Geliri

Aynı CSA Research raporunda sektörün toplam geliri 2023'te 49,68 milyar ABD doları, 2024'te 50,55 milyar ABD doları olarak verilmektedir. 2025 için 48,67 milyar ABD doları nominal tahmin bulunmaktadır. Bu nedenle çeviri payındaki düşüş, toplam sektörün aynı oranda küçülmesiyle karıştırılmamalıdır.

Şekil 3. Küresel dil hizmetleri ve çözümleri sektörünün toplam geliri. Kaynak: CSA Research.

15. Grafiklerin Ana Mesajı

- 2019'da sektör gelirinin yaklaşık beşte dördü çeviri kaynaklıyken 2024'te bu oran yarının altına inmiştir.
- 2026 için öngörülen %40,06 oranı gerçekleşirse çeviri sektör gelirinin içindeki ağırlığını 2019'a göre yaklaşık yarı yarıya kaybetmiş olacaktır.
- Bununla birlikte bu değişim, 'çeviri ihtiyacı yarı yarıya azaldı' demek değildir. CSA Research aynı raporda toplam içerik hacimlerinin çok büyük olduğunu ve otomasyonun hacmi artırırken fiyatları daha hızlı aşağı çektiğini vurgulamaktadır.
- Dolayısıyla temel ekonomik dönüşüm; çeviri talebinin tamamen yok olması değil, daha fazla içeriğin daha düşük birim maliyetle üretilmesi ve sektör gelirinin çeviri dışındaki çözümlere kaymasıdır.

Kaynak doğrulama notu: CSA Research, 2025 Market Sizing: Year End Update (Aralık 2025), özellikle Şekil 2 ve ilgili metin. 2026 oranı tahmindir.

RAPORUN GENİŞLETİLMİŞ SÜRÜMÜ

Yapay Zekâ, Mesleğin Dönüşümü ve Türkiye’de Mesleki Yapılanma

2024–2026 verileri • 2026–2030 öngörülleri • TUÇED ve TUÇEF’in mesleki perspektifi

16. Raporun Genişletilmiş Değerlendirme Çerçevesi

Bu genişletilmiş sürüm, raporun önceki bölümlerindeki CSA Research, ELIS, ITI ve CEATL verilerini koruyarak; yapay zekânın yalnızca teknik bir araç değil, mesleğin ekonomik yapısını, hizmet türlerini, kalite güvencesi süreçlerini, eğitim beklentilerini ve mesleki örgütlenme ihtiyacını değiştiren bir dönüşüm unsuru olduğu perspektifini güçlendirmektedir.

Özellikle Türkiye bakımından değerlendirme yapılırken, küresel pazar verilerinin doğrudan Türkiye’deki tercüman sayısı veya bireysel gelir kaybı olarak yorumlanmaması gerekir. Bu raporun temel yaklaşımı, ölçülmüş veriler ile stratejik öngörülleri birbirinden ayırmak ve mesleğin geleceğini insan uzmanlığı ile yapay zekâ teknolojisinin birlikte kullanıldığı yeni bir üretim modeli üzerinden ele almaktır.

17. TUÇED ve TUÇEF Perspektifinin Rapora Eklenmesi

Türkiye’de çevirmenlik mesleğinin kurumsal gelişimi, yalnızca yapay zekânın ortaya çıkışından sonraki döneme indirgenemez. Türkiye Çevirmenler Derneği (TUÇED), kendi tüzüğünde kuruluş yılını 1992 olarak belirtmekte; mesleğin geliştirilmesi, çevirmenler ile çeviri bürolarının mesleki çerçevesinin güçlendirilmesi ve dil hizmetleri alanında faaliyet gösteren kişi ve kuruluşların desteklenmesini amaçları arasında saymaktadır. Bu kurumsal birikim, yapay zekâ çağında kalite, etik, yetkinlik ve mesleki sorumluluk tartışmaları açısından önemli bir altyapı oluşturmaktadır.

TUÇEF’in resmî kaynaklarında ise Uluslararası Çevirmenler ve Çeviri Kuruluşları Federasyonu’nun 2013 yılında TUÇED’in öncülüğünde kurulduğu; farklı meslek kuruluşlarının aynı çatı altında buluşturulması ve mesleğin hak ettiği mesleki statüye ulaşması yönünde çalışmalar yürütüldüğü belirtilmektedir. Bu yapı, yapay zekâ döneminde bireysel tercümanın tek başına teknolojiyle mücadele etmesi yerine, ortak standartlar, eğitim, etik ilkeler, kalite güvencesi mekanizmaları ve mesleki dayanışmanın güçlendirilmesi bakımından değerlendirilebilir.

TUÇED ve TUÇEF kaynaklarında ayrıca mesleki standartların geliştirilmesi, EN 15038 çalışmaları, yeminli tercüme bürolarının belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmesi ve çeşitli kamu/kurumsal muhataplarla yapılan mesleki girişimler vurgulanmaktadır. Bu geçmiş, yapay zekâ çıktılarının doğrulanması ve profesyonel sorumluluğun belirlenmesi için gelecekte geliştirilebilecek ulusal kalite ve akreditasyon modellerine kurumsal bir zemin sağlayabilecek niteliktedir.

18. Yapay Zekâ Çağında Mesleki Standartların Yeni İçeriği

Yapay zekânın yaygınlaşmasıyla ‘iyi çeviri’ kavramının yanına yeni kalite ölçütleri eklenmektedir. Geleceğin profesyonel tercümanı yalnızca dil bilen kişi değil; kaynak güvenilirliğini değerlendirebilen, yapay zekâ çıktısındaki anlam kaymalarını fark edebilen, terminoloji ve bağlam yönetimi yapabilen, gizlilik risklerini gözetebilen ve nihai metnin sorumluluğunu üstlenebilen uzman olmalıdır.

- AI çıktısının doğruluk ve anlam bütünlüğü açısından kontrolü
- Terminoloji, özel adlar, mevzuat ve alan bilgisi doğrulaması
- Gizli veya kişisel verilerin uygun olmayan yapay zekâ sistemlerine aktarılmasının önlenmesi
- Kaynak gösterme, izlenebilirlik ve revizyon kayıtlarının tutulması
- Post-editing ile klasik insan çevirisinin hangi koşullarda tercih edileceğinin belirlenmesi
- Hukuki, adli, tıbbi, resmî ve yüksek riskli çevirilerde insan denetiminin açıkça tanımlanması
- Çeviri bürolarında AI kullanımına ilişkin kurumsal kalite prosedürlerinin oluşturulması

19. Post-Editing: Tehditten Yeni Uzmanlık Alanına

Mevcut raporda yer verilen ITI verileri, katılımcıların %46'sının makine çevirisi sonrası düzenleme (post-editing) hizmeti sunduğunu ve %19'unun yapay zekâ tarafından üretilen metinler üzerinde post-editing yaptığını göstermektedir. Bu veriler, post-editing faaliyetinin yapay zekâ çıktısını yalnızca 'düzeltmekten' ibaret olmadığını; terminoloji, anlam, üslup, tutarlılık ve alan bilgisi bakımından uzmanlık gerektiren ayrı bir hizmete dönüşebileceğini ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte post-editing'in her durumda insan çevirisinden daha düşük değerli bir hizmet olarak fiyatlandırılması, mesleğin sürdürülebilirliği açısından risklidir. Yapay zekânın hızlı taslak üretmesi, insan emeğini ortadan kaldırmak yerine bu emeğin son doğrulama ve sorumluluk aşamasında yoğunlaşmasına yol açabilir. Bu nedenle meslek kuruluşlarının post-editing için kalite kriterleri, eğitim programları ve uygun ücretlendirme modelleri üzerinde çalışması stratejik önem taşımaktadır.

20. Mütercim-Tercümanlık Öğrencileri ve Kariyer Geleceği

Rapor, öğrenci ve kariyer boyutuyla birlikte değerlendirildiğinde, yapay zekânın üniversitelerdeki mütercim-tercümanlık eğitiminin içeriğini de değiştirmesi beklenmektedir. Öğrencilerin temel kaygısı yalnızca 'AI tercümanın yerini alacak mı?' sorusu olmamalı; bunun yerine 'AI ile birlikte çalışabilen, AI çıktısını değerlendirebilen ve insan uzmanlığının gerekli olduğu alanlarda değer üretebilen bir tercüman nasıl yetiştirilir?' sorusuna odaklanılmalıdır.

- Çeviri teknolojileri ve yapay zekâ okuryazarlığı derslerinin güçlendirilmesi
- Post-editing, kalite güvencesi ve terminoloji yönetiminin uygulamalı öğretilmesi
- Hukuki, adli, tıbbi ve resmî çeviri gibi yüksek sorumluluk alanlarında uzmanlaşma
- Gizlilik, telif, veri güvenliği ve meslek etiğinin teknoloji eğitimiyle birlikte ele alınması
- Öğrencilerin yalnızca çeviri üreticisi değil, dil uzmanı, kalite denetçisi ve içerik danışmanı olarak yetiştirilmesi
- Üniversiteler ile meslek kuruluşları ve çeviri işletmeleri arasında staj, uygulama ve mentorluk modellerinin güçlendirilmesi

Bu yaklaşım, öğrencilerin mesleki kaygılarını azaltmayı ve onları teknoloji karşısında savunmasız bırakmak yerine teknolojiyi yöneten profesyoneller olarak konumlandırmayı amaçlamaktadır.

21. Türkiye İçin Önerilen Mesleki Dönüşüm Modeli

Alan	Bugünkü temel ihtiyaç	2026–2030 önceliği	Meslek kuruluşlarının rolü
Eğitim	Dil ve çeviri yetkinliği	AI + post-editing + uzmanlık	Müfredat ve eğitim standartları
Kalite	İnsan redaksiyonu	AI çıktısı doğrulama protokolleri	Kalite kriterleri ve rehberler
Etik	Gizlilik ve tarafsızlık	AI veri kullanımı ve sorumluluk	Etik ilkeler
Hukuk	Mesleki sorumluluk	AI destekli çeviride sorumluluk zinciri	Mevzuat ve meslek yasası çalışmaları
Ekonomi	Kelime/karakter bazlı fiyat	Değer ve risk temelli fiyatlandırma	Mesleki ücret rehberleri
İstihdam	Çeviri üretimi	Uzmanlık + danışmanlık + kalite	Kariyer ve yeniden becerilendirme

22. 2026–2030 Stratejik Yol Haritası

- 2026: Çevirmenler için ulusal AI kullanım ve etik rehberlerinin hazırlanması.
- 2026–2027: Post-editing ve AI kalite kontrolü için ölçülebilir eğitim modüllerinin oluşturulması.
- 2027: Yüksek riskli çevirilerde insan onayını ve sorumluluk zincirini tanımlayan mesleki çerçevelerin geliştirilmesi.
- 2027–2028: Üniversiteler, meslek kuruluşları ve sektör arasında ortak staj/uygulama programlarının yaygınlaştırılması.
- 2028–2029: Çeviri büroları için AI kullanım, veri güvenliği ve kalite güvencesi kriterlerinin standartlaştırılması.
- 2029–2030: Meslek yasası, akreditasyon ve ulusal kalite altyapısının teknoloji gerçekliğiyle uyumlu biçimde güncellenmesi.

23. Güçlü Sonuç: Meslek Yok Olmuyor, Mesleğin Tanımı Değişiyor

Bu raporun temel sonucu, yapay zekânın tercümanlık mesleğini etkisizleştirmesinden çok mesleğin ekonomik ve teknik yapısını yeniden şekillendirdiğidir. Düşük riskli ve yüksek hacimli işlerde otomasyonun artması kaçınılmaz görünürken; uzmanlık, bağlam, sorumluluk, kalite güvencesi, terminoloji, gizlilik ve insan iletişimi gerektiren alanlarda profesyonel tercümanın rolü devam etmektedir.

Dolayısıyla 2026–2030 döneminde başarı ölçütü 'AI kullanmayan tercüman' olmak değil, yapay zekâyı güvenli ve verimli biçimde kullanabilen; ancak AI çıktısının nihai doğruluğu konusunda eleştirel değerlendirme yapabilen profesyonel olmaktır. Aynı şekilde çeviri büroları da yalnızca belge üreten işletmeler olmaktan çıkarak kalite, teknoloji, uzmanlık ve danışmanlık hizmetlerini birlikte sunan dil hizmetleri kuruluşlarına dönüşmelidir.

Türkiye açısından bu dönüşümün kurumsal ayağında, 1992’den beri mesleki birlik ve gelişim alanında faaliyet gösteren TUÇED’in birikimi ile 2013 yılında TUÇED’in öncülüğünde kurulan TUÇEF’in federatif mesleki yapılanmasının daha güçlü biçimde değerlendirilmesi önemlidir. Bu birikimin yapay zekâ çağındaki yeni standartlara aktarılması; mesleğin itibarı, genç tercümanların kariyer geleceği ve hizmet alan kişilerin güvenliği bakımından stratejik bir fırsattır.

24. Yöneticiler, Üniversiteler ve Meslek Kuruluşları İçin Kısa Karar Çerçevesi

Paydaş	Öncelikli karar	Beklenen sonuç
Çevirmen	AI + uzmanlık + kalite kontrol	Daha yüksek katma değer
Çeviri bürosu	AI süreç politikası ve veri güvenliği	Maliyet/kalite dengesi
Üniversite	AI okuryazarlığı + uygulama	İstihdama hazır mezun
TUÇED/TUÇEF	Standart, etik, eğitim ve meslek politikası	Mesleki dayanıklılık
Kamu	Yüksek riskli çeviride insan sorumluluğu	Güvenilir resmî hizmet
Müşteri	AI çıktısı ile profesyonel hizmet arasındaki farkı bilme	Daha bilinçli hizmet seçimi

25. Kaynak ve Kurumsal Dayanakların Genişletilmiş Listesi

- CSA Research, 2025 Market Sizing: Year End Update, Aralık 2025.
- Institute of Translation and Interpreting (ITI), Spring 2024 Pulse Survey Results.
- ITI, Autumn 2024 Pulse Survey Results.
- European Language Industry Survey (ELIS) 2024 ve ELIS 2025.
- CEATL, Survey on AI: Key Results, 21 Mayıs 2024.
- Girletti, S. & Lefer, M.-A., pricing, rates and income satisfaction üzerine 2025 çalışması.
- Türkiye Çevirmenler Derneği (TUÇED) Tüzüğü: kuruluş yılı 1992; amaç ve faaliyet alanına ilişkin hükümler.
- TUÇEF resmî kurumsal kaynakları: 2013 yılında TUÇED öncülüğünde federasyonun kuruluşu; mesleki standartlar, akreditasyon ve mesleki birliktelik çalışmalarına ilişkin bilgiler.

26. Metodolojik Uyarı

Bu raporda sayısal olarak verilen küresel pazar göstergeleri ile Türkiye'ye ilişkin stratejik değerlendirmeler birbirinden ayrılmıştır. Özellikle CSA Research'teki çeviri gelir payı, bireysel tercümanların gelir payı değildir. 2026'ya ilişkin oranlar gerçekleşmiş sonuç değil, tahmindir. Türkiye'de yapay zekâ nedeniyle kaç tercümanın işini kaybettiğine ilişkin aynı yöntemle toplanmış ulusal bir veri bulunmadığı için böyle bir oran üretilmemiştir. TUÇED ve TUÇEF'e ilişkin kurumsal bilgiler ise ilgili kurumların yayımladığı tüzük ve kurumsal sayfalardaki bilgiler temelinde aktarılmıştır.

Kurumsal ve araştırma kaynaklarına erişim:

- <https://www.csa-research.com/>
- <https://www.iti.org.uk/resource/spring-2024-pulse-survey-results.html>
- <https://www.ceatl.eu/ceatl-survey-on-ai-key-results>
- <https://elis-survey.org/>
- <https://www.tuced.org.tr/>
- <https://tucef.org.tr/>